

Wychowawcza rola patrona szkoły

(Výchovná a vzdelávacia úloha patróna školy)

Mgr. Dariusz Przyłtas, riaditeľ Zespołu Szkół im. Św. Edyty Stein v Lublińci

Keď blahoslavený pápež Ján Pavol II. hovoril o výchove a vzdelávaní mladého človeka, zdôrazňoval, že proces vzdelávania slúži na poľudštenie človeka. Človek je človekom od počatia v lone matky, postupne sa učí byť človekom. Mladý človek je budúcnosťou rodiny, vlasti, cirkvi a sveta. Avšak, jeho budúcnosť je neoddeliteľne prepojená s výchovou. Vedľa rodinného prostredia, ktoré je prvým a hlavným formovateľom osobnosti, dôležitú úlohu zohráva školské prostredie, ktorého hlavným poslaním je pripraviť mladého človeka na dospelý a zodpovedný život prostredníctvom získavania vhodných znalostí a schopností a s podporou rodiny pri náročnom procese výchovy a vzdelávania.

Dieťa počas dozrievania na dospelého človeka potrebuje predovšetkým sprievodcov, ktorí ho prevedú cez ťažké obdobie pretvárania smerom k dospelosti. Pápež Ján Pavol II. tvrdil, že svet dnes nepotrebuje učiteľov, ale svedkov. Nie tých, ktorí učia teoretické vedomosti a zručnosti a ukazujú človeka iba v teórii (často ako byť odborníkom v konkrétnej oblasti). Mladý človek musí nielen vedieť, ale musí aj vidieť. To znamená byť človekom. Popri rodičoch, prvých učiteľoch a vychovávateľoch a zároveň prvých svedkoch ľudskosti, zaberajú dôležité miesto tí, s ktorými sa dieťa normálne stretáva každý deň a tých, ktorí už prežili svoj život, a ktorých mu dávame za vzor.

Významnú úlohu tu má patrón školy. Preto je dôležité, koho mu vyberieme za patróna. Kladieme si mnoho otázok. Aké etické hodnoty môže ponúknuť osoba, ktorú mu vyberieme za patróna školy? Akými vlastnosťami by mal vynikať? Či za patróna školy môžeme vybrať, napríklad, "vojnového námorníka"? Začnime etymológiou. V poľskom jazykovom slovníku slovo patrón znamená – opatrovník, otec, morálny vzor, a taktiež osoba so vzťahom k odbornému profilu školy. Patrón má byť ako starostlivý otec, starajúci sa o svoje deti, dbajúci o ich bezpečnosť a o najdôležitejšie každodenné potreby. Akými zásadami sa máme riadiť, aby nami vybraný patrón školy spĺňal naše očakávania a bol skutočným patrónom? Dovoľte mi, aby som na tomto mieste prezentoval vzdelanostnú a výchovnú vybavenosť patróna na príklade patróna našej školy.

1. Voľba patróna. Sv. Terézia Benedikta od Kríža - Edita Steinová

Pri výbere patróna pre našu školu sme sledovali predovšetkým jeho nasledujúce predpoklady – má to byť osoba, ktorá je najbližšie k študentom, ktorá bude vzorom hodným nasledovania, a ktorá by mala by reagovať na ich súčasné potreby. Prečo sme sa rozhodli pre Editu Steinovú? Bola zviazaná s Lublińcom. Hovorila o ňom, že je to mesto jej spomienok na detstvo, cestovala tu k svojim príbuzným na dovolenku a prázdniny. Dnes sa v Lublińci môžete stretnúť s miestami úzko spätými s Editou Steinovou, napr. farnosť, Dom Courantów (Editini starí rodičia), múzeum, Steinovej parčík atď. Edita Steinová prešla od judaizmu cez ateizmus až k viere v Ježiša. V dnešnom sekularizovanom svete, ktorý uprednostňuje

materiálne hodnoty pred duchovnými, je Edita pre študentov vzorom k nasledovaniu pravých hodnôt viery.

2. Výchovno-vzdelávací program založený na hodnotách hlásaných Editou Steinovou.

Blahoslavený pápež Ján Pavol II. často zdôrazňoval, že mládeži treba ukazovať hodnoty a pomôcť jej odhaľovať ich. Ak človek vidí a odhalí hodnotu napr. lásky, pravdovravnosti, tolerance, potom ju prijme za svoju a bude chcieť podľa nej aj žiť. V našom výchovno-vzdelávacom programe poukazujeme na hodnoty, ktorými žila Edita. Vštepujeme ich študentom cez citovanie jej slov, ktoré následne podliehajú reflexii a prehľbovaniu. „*Sme na tomto svete, aby sme slúžili iným,*“ hovorila Edita Steinová o ľudskej existencii. Vštepujeme našim chovancom osobu, ktorá rozumela službe spoločenstvu, verejnosti, cirkvi a druhému človeku. Prostredníctvom nej prijímame v škole povinnosti, učenie, život v rodine, či prítomnosť medzi rovesníkmi, ktoré by mali byť podriadené zásadám služby.

Ďalším významným prvkom výchovno-vzdelávacieho procesu je hľadanie pravdy. Edita Steinová podriadila pravde celý život. Hľadanie pravdy ju najprv priviedlo k ateizmu, potom ju prevádzalo po ceste filozofie až do okamihu objavenia osobnej Pravdy, ktorou je sám Boh. „*Kto hľadá pravdu, ten hľadá Boha, i napriek tomu, že o tom nevie.*“ Toto vyhlásenie Edity sa objavuje na našej vlajke a od začiatku sa stalo mottom našej školy. Snažíme sa učiť študentov, že pravda je hodnota, ktorou by sme sa mali riadiť v živote. Učíme pravdovravnosti a vštepujeme študentom, že radšej od nich počujeme najhoršiu pravdu ako najmenšie klamstvo. Človek hľadajúci i žijúci v pravde je človekom otvoreným Bohu a niekedy ho nevedomky nájde. Je dôležité žiť v pravde, žiť s Bohom a pre Boha, pretože Boh je Pravda. Pravda sa prirodzene spája s láskou. Edita Steinová hovorila, že pravda a láska sú neoddeliteľne zviazané.

3. Ako predstaviť vzor osoby akou je ako Edita Steinová?

Usilujeme sa robiť mnoho akcií s cieľom priblížiť našim študentom osobnosť! A tým im priblížiť tie hodnoty, ktorými žila Edita. Škola má vlajku s obrazom Edity a heslo: „*Kto hľadá pravdu, ten hľadá Boha...*“. Každá oslava začína prinesením vlajky a zaspievaním štátnej hymny (Edita Steinová sa pre lásku k vlasti rozhodla pre službu sanitárky v Hraniciach na Morave, aby liečila zranených vo vojne).

Každý deň začíname modlitbou v aule Edity Steinovej, kde visí jej obraz. Týmto spôsobom sa stáva ona svedkom a účastníkom nášho života v škole. Podobne, na rovnakom mieste sa stretávame asi o 11:35, aby sme sa i v spojení s pápežom modlili modlitbu Anjel Pána.

V škole máme samostatnú miestnosť venovanú pamiatke Edity a blahoslaveného Jozefa Cebulu. Obaja boli učiteľmi, mníchmi, mučeníkmi a obaja boli zviazaní s Lublíňcom.

Otec Cebula päť rokov žil a pracoval v budove, v ktorej je naša škola. Pamätná sála sa skladá z 20 rôznych úrovní predstavujúcich život patrónky. Nachádza sa tu Salónik Courantów (starí rodičia Edith), ktorých ona spomína vo svojom životopise, obnovená kláštorňa cela a miesto pokúšajúce sa myšlienkami sprevádzať do Osvienčimu, kde Edita zomrela i do Mathausenu, kde zomrel Cebula. Každá trieda aspoň raz počas vzdelávacieho obdobia (3 roky) navštívi Pamätnú sálu. Okrem toho je prístupná aj študentom prichádzajúcim z iných škôl.

Už niekoľko rokov sa v Lublińci nachádza jediné múzeum na svete, ktoré je celé venované Edite Steinovej. Nachádza sa v dome Courantów – starých rodičov a príbuzných Edity. Múzeum musí každý študent navštíviť aspoň raz.

V Lublinci sa nachádza niekoľko ciest a chodníkov venovaných Edite a pomenovaných podľa nej. Vedú cez tie miesta, ktoré sú s ňou zviazané: Dom Courantów, námestie, pomník Nepomucena, farský kostol sv. Terézie Benedikty od Kríža, mestský park, Židovský cintorín, Pamätná sála v našej škole, parčík Courantów, atď. Každý študent má možnosť prejsť tieto cesty so sprievodcom, ktorý mu priblíži aj život patrónky. Spolu so Spoločnosťou Edity Steinovej organizujeme stretnutia, prednášky a konferencie, ktoré sa týkajú jej života a pozývame na ne staršiu mládež našej školy. Už niekoľko rokov organizujeme v meste a v okrese početné súťaže venované Edite Steinovej v kategóriách: vedomostná, fotografická, literárna a výtvarná, ktoré plne financuje starosta mesta Lublińec .

Dôležitým momentom v živote školy je slávnosť Patrónky školy 12. októbra (deň narodenia Edity). V tento deň je slávnostná sv. omša, ktorú celebruje gliwický biskup. Potom nasleduje slávnostná akadémia, na ktorej študenti prvého ročníka skladajú prísahu. Akadémia je venovaná Edite Steinovej. Už niekoľkokrát divadelný krúžok školy pripravil divadelné predstavenie o živote patrónky.

12. októbra 2008 bola Edita Steinová slávnostne vyhlásená za patrónku celého mesta Lublińec. Uskutočnilo sa tak z rozhodnutia Svätej Stolice a za účasti delegácie ZŠ sv. Cyrila a Metoda zo Starej Ľubovne.

V predchádzajúcich rokoch sa aktívne zúčastňovali učitelia našej školy na oslavách Edity Steinovej. Pripravili sériu didaktických materiálov, ktoré boli realizované na lublińieckých školách a takto pripravili mládež na tieto dôležité oslavy. Okrem toho sme vydali dva zväzky materiálov a článkov, ktoré hovoria o vzťahu Edity k mestu Lublińec. Tieto materiály boli distribuované na všetky školy, farnosti a kultúrne i vzdelávacie inštitúcie.

Učiteľ hudby pán Krzysztof Gembala zložil a so školským zborom nahral Cantatu pre Editu Steinovú. Cantata zobrazuje najdôležitejšie momenty v jej živote – kantobiografia Edith. Najnovším dielom, ktoré má priblížiť patrónku školy stredoškolským študentom, ako aj obyvateľom mesta je biografický film "Edita Steinová je patrónkou Európy a patrónka mesta Lublińec", na ktorom spolupracovali TVP Kraków s naším združením, a na ktorom sa aktívne

Mgr. Dariusz Przyłtas

Wychowawcza rola patrona szkoły (Výchovná a vzdelávacia úloha patróna školy)

podieľali aj študenti našej školy. Film ukazuje život Edity a jej vzťah k mestu Lublíňec. Film zviditeľňuje naše mesto, pretože Lublíňec je mesto, ktoré sa môže pochváliť prvým kostolom na svete, ktorý je zasvätený sv. Edite Steinovej, je prvým mestom na svete, ktoré je pod patronátom tejto pozoruhodnej svätice.